

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Statuitur prima conclusio,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

sentiam, & quæ debentur connaturaliter ratione essentiali: puritas excludit omnia indebita, seu ab essentiali connaturaliter non postulara; vel ut alii dicunt, omnia dona gratuita, quæ sunt duplicis generis, quædam enim perficiunt hominem in ordine ad finem ipsi connaturalem, & operationes ordinis naturalis, ut donum integritatis, de quo supra diximus: alia in ordine ad finem supernaturalem & operationes ipsi proportionatas, ut dona gratiæ strictè sumptæ.

Suppono secundò, nunquam re ipsa statum puræ naturæ fuisse: quia Deus omnes creaturas rationales quas hæcenus condidit, ad finem & beatitudinem supernaturalem elevavit: imò Angeli simul cum natura gratiam sanctificantem in sua creatione adepti sunt, juxta illud Augustini: *Erat Deus in Angelis condens naturam & largiens gratiam*. Primis quoque parentibus, simul cum natura, adoptionis gratia concessa est, juxta illud Eccles. 7. *Fecit hominem rectum*, quod non solum de rectitudine corporis, sed etiam animi, quæ est à gratia & charitate, intelligunt sancti Patres, præsertim Augustinus de corrept. & gratia cap. 10. idque Tridentinum sess. 5. indicavit, dicens: *Adamum peccando amisisse sanctitatem & justitiam, in qua constitutus fuerat*. Neque deest congrua ratio: Nam cum gratia sanctificans in instanti producibilis sit, non opus fuit eius infusionem post creationis instant differti; Nescit enim tarda motu minima Spiritus sancti gratia, ut ait Ambrosius.

Solum ergo difficultas & controversia est inter Theologos, an status puræ naturæ possibilis sit, non solum de potentia Dei & extraordinaria & absoluta (de hoc enim nullus dubitat, cum Deus absolute poterit hominem ad finem supernaturalem non ordinare, subindeque ipsum creare destitutum gratiæ sanctificantis, aliisque donis supernaturalibus, & ipsi indebitis) sed etiam de potentia ordinaria, seu ordinata, id est operante juxta naturalem rerum creaturarum inclinationem?

In cujus difficultatis resolutione partem negativam tenet Janfenius: Nam tribus libris integris, quos de statu naturæ puræ inscripsit, contendit primò, non potuisse homines expertes peccati originalis, creati à Deo sine gratia sanctificante, quæ est, inquit, ipsa charitas Dei super omnia; alioquin natura rationalis, mala, stulta, distorta, & perversa crearetur à Deo; quod ad errorem Manichæorum pertinet asserentium, quod Deus sit Author alicujus naturæ malæ. Atque hoc tanquam verum de præcipuis suæ doctrinæ capitibus, omni quo potest modo, stabilire conatur; & contrarium dicit fuisse unum de capitalibus erroribus Pelagii, ab Augustino collisum; piosque Scholasticæ doctrinæ Professores, quemadmodum in explicando naturæ lapte statu, longissime ab ejus mente deflexerunt, ita in asserendo puræ naturæ statu, procul à principis ejus immobilibus, quibus tota doctrina ejus adversus Pelagianos & Manichæos incumbit, filium humanæ rationis, potius quam Ecclesiasticæ traditionis constatando, recessisse.

Secundò docet, felicem illum statum in quo Adam creatus fuit, connaturalem illi fuisse, ita ut aliter creari nequiverit, neque subijci morti, & aliis miseriis corporis, aut pati in animo ignorantiam & difficultatem, ex concupiscentia creatam. Itaque negat hominem potuisse à Deo creari in statu naturæ puræ, tum putitate dona supernaturalia excludente, tum etiam per exclusionem do-

norum integritatis & immortalitatis, quæ primis parentibus concessa sunt. Idem docent Gandavensis quodlib. 6. quæ. 11. & Estius in 2. dist. 26. cum hoc tamen discrimine, quod primus asserit non solum donum integritatis seu subjectionem vitium inferiorum ad rationem, & membrorum corporis ad animam, sed etiam immortalitatis donum pertinere ad naturam hominis in sua puritate, ita ut sine illis homo experte peccati originalis creati à Deo non poterit alter verò docet quidem donum integritatis esse homini naturale, eique competens in puris naturalibus, sed fateretur immortalitatem primi hominis, ipsi fuisse indebitam & supernaturalem, subindeque Deum potuisse creare hominem purum à peccato, obnoxium morti, & morbis ac doloribus corporalibus.

§. II.

Statuitur prima conclusio.

Dico primò. Primus parens, atque adeo totum genus humanum, potuit ante peccatum à Deo creari sine gratia gratum faciente, subindeque non ordinari ad clarum Dei visionem & beatitudinem supernaturalem, ita communiter docent Theologi Scholastici cum S. Thoma qu. 4. de malo art. 1. ad 1. ubi sic ait: *Carentia divinæ visionis dupliciter convenit alicui, uno modo sic, quod non habeat in se unde possit ad divinam visionem pervenire; & sic carentia divinæ visionis competere ei, qui in ipsa naturalibus esset etiam absque peccato; sic enim carentia divinæ visionis non esset poena, sed de se ipsa consequens omnem naturam creatam*. Quo nihil clarius & expressius contra doctrinam Janfenii dici potest.

Angelico Doctore ad stipulatur Subtilis in 2. dist. 28. qu. unicâ, nu. 7. dicens: *Potuit aliquis esse purus naturalibus, tam sine gratia, quam culpa*.

Favet etiam Bulla à Pio V. contra Bajonem edita, & à Gregorio XIII. renovata, ac postea iterum ab Urbano VIII. confirmata: nam in ea sequentia Baii propositiones damnantur.

Deus non potuisset ab initio talem creare hominem, qualis nunc nascitur: id est, destitutum justitiæ originalis, & gratiæ sanctificantis.

Humana natura exaltatio in consortium divinæ naturæ (per gratiam sanctificantem) debita fuit integritati primæ conditionis; ac proxima naturæ alii dicitur esse, & non supernaturali.

Accedunt SS. Patrum testimonia, præcipue D. Augustini, cujus auctoritate maximè abuteretur Janfenius: nam 1.3. contra Maximinum ca. 11. affirmat hominem ad similitudinem Dei formatum; ideo fieri gratiæ filium, quia non est naturæ filius aut gratiæ filius Dei filius, non naturæ, hoc non est illi connaturale, seu connaturaliter debitum; nam implicat in terminis aliquid esse gratuitum, & esse naturæ debitum; subindeque potuit natura humana, pura omni peccato, sine tali dono creati.

Confirmatur: Angeli nunquam fuerunt infecti peccato originali, & tamen ex Augustino per tuerunt creari sine gratia: Ergo & homines, eorum peccati originalis labe immunes, sine illa possunt produci. Consequentia patet ex paritate rationis, Antecedens probatur ex Augustino lib. 3. Conf. c. 2.3. & 4. ubi in Angelorum creatione duas Dei actiones agnoscit; unam quæ dedit eis esse suum substantiale, & facultates intelligentiæ volendi, omniaque earum facultatum ornamenta naturalia, puta species intelligibiles; & hæc actionem vocat Augustinus creationem naturæ; alteram verò actionem Dei admittit, quæ Angelis

Libro 2. in Lucam. cap. 9.

int... & h... grat... add... gel... pol... deb... dem... j... diff... prot... rural... ip... sum... Pe... Don... tio... sp... xat... logi... r... recip... alter... r... Deo... r... etiam... ad... citate... lam... non... gelo... exper... beaur... Co... r... v... turali... Ergo... nocent... gratia... sione... est ha... tilius... Creat... r... Co... cente... nam... l... p... vocat... h... v... debe... natur... Unde... eleva... Den... illu... b... G... con... cent... non... em... late... tate...

Includit charitatem & amorem Dei sanctificantē, & hanc largitionem gratia appellat, & addit tam gratiōem Deum hanc secundam actionem superaddidisse primæ, quàm per primam gratiōem Angelos eduxerat è nihilo: Sed Angelis in nihilo positis nullatenus debetur creatio: Ergo neque naturæ etiam angelicæ, puræ à peccato originali debetur charitas seu gratia sanctificans. Unde idem S. Doctor 12. de civit. c. 9. asserit ad Angelos pertinere quod ait Paulus: *Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum S.* id est ipsi prius gratiōem infusa & non innata, seu connaturaliter debita: & Basiliius lib. de Spiritu S. c. 18. ipsa (inquit) *caelestes Virtutes, non natura sua sancta sunt, sed à Spiritu sancto.*

Potest etiam conclusio hæc ratione suaderi. Dona supernaturalia gratiæ & gloriæ, & ordinatio creaturæ ad finem supernaturalem, non recipiunt potentiam ejus naturalem, sed duntaxat obedientialem; ut cōmuniter docent Theologi, qui triplicem potētiā receptivam in creaturis distinguere solent; unam naturalem, in qua recipiuntur accidentia connaturalia subiecto; alteram violentam, in qua subiectantur accidentia contraria, & repugnantia illius naturæ, sicut se habet calor respectu aquæ; aliam verò obedientialem, quæ creatura intellectualis subditur Deo ad recipiendas formas ordinis supernaturalis: Sed Deus non tenetur conferre creaturæ, etiam innocenti, & à peccato originali immuni, ea ad quæ non nisi obedientialiter, seu per capacitatē obedientialem perducibilis est; vel ipsam ad ea ordinare, ut de se patet: Ergo Deus non tenetur conferre dona gratiæ & gloriæ Angelo, vel homini innocenti, & peccato originali experti, aut ipsum ad clarā Dei visionem & beatitudinem supernaturalem ordinare.

Confirmatur primò: Omnis creatura est naturaliter & ex sua origine Dei serva, cum talis servitus in creatione fundetur: At servus non est naturaliter hæres domini sui, ut habetur Genes. 21. Ergo nulla creatura, quantumcumq; pura & innocens in sua origine, ex sua natura exigit dona gratiæ & gloriæ, nec ordinatur ad clarā Dei visionem & beatitudinem supernaturalem, quæ est hæreditas Dei. Hanc rationem insinuat Cyrillus Alexandrinus lib. 1. in Joan. cap. 13. ubi ait: *Creatura cum serva sit, nati tantum & voluntate Patris, ad supernaturalia elevatur.*

Confirmatur secundò: Homines, etiam innocentes & Angeli, sunt filii Dei tantum adoptivi; nam filius naturalis unus est Christus: Atqui filius adoptivus, non jure natiuitatis, sed assumptione gratiæ, & naturam non consequente, vocatur ad hæreditatem: Ergo nec Angeli, nec homines innocentes, possunt habere clarā Dei visionem [quæ est Dei hæreditas] naturā suā, sed debent elevari, hoc est, accipere aliquod donum naturæ aliū, & ipsi indebitum, ut videant Deū. Unde Dionysius cap. 1. de divin. nomin. tribuit elevationi supra naturam, quod Beatæ mentes Deum videant, & ait eas *constanter & immobiliter ad hærentem sibi radium attolli, & congruo permissarum sibi illuminationum amore, velut in altū pennis sublevari.*

Confirmatur tertio: Si gratia & charitas sint connaturaliter debita Angelo, vel homini innocenti, seu peccato originali non infecto, ita ut non possit à Deo creari sine illis, de potentia saltem ordinata & per divinæ sapientiæ léges regulata; sequitur gratiam sanctificantem, aut charitatem, Angelis & primis parentibus in creatione

A infusam, simul esse & non esse gratiam: erit quippe gratia, ut supponitur, & ipsum nomen significat; non erit verò gratia, quia gratiæ propriè dictæ repugnat quòd sit naturæ debita seu connaturalis, ut ex ipsius gratiæ notionē & nomine constat.

Respondet Janenius gratiæ propriè dictæ repugnare quidem debitū ortum ex jure seu opere creaturæ; non tamen ei repugnare debita, seu connaturalitates, decentias, congruentias, & æquitates, quæ oriuntur ex aliis capitibus: nihil enim connaturalius (inquit) innocenti imagini Dei, cum capacitate Dei naturaliter conditæ, quàm gratia: unde quamvis Deus eam ipsi negans, non faceret contra jus justitiæ quod sit in creatura, faceret contra sapientiam suam, quam non secus ac justitiam præterire non potest.

Addit quod sicut Scholastici dicunt, gratiam sufficientem esse gratiam absolutè, & nihilominus esse debitam creaturæ rationali, etiam in hoc statu naturæ lapsæ, nec ei posse à Deo denegari; alioquin impossibilia juberet Deus, & homo peccaret in eo quod vitare non posset: ita dici potest gratiam vel charitatem, sine qua natura innocens, seu peccati originalis expertus, creari non potest, esse gratiam propriè dictam, etsi ex quadam connaturalitate ipsi debita sit.

Sed hæc responsio & doctrina facile potest confutari. Primò, quia idem Author lib. 1. de statu naturæ lapsæ cap. 2. & sequentibus, docet naturam humanam ex se ordinari ad Dei visionem & fructiōem, velut ad finem connaturalem, nihilque esse illi connaturalius: Ergo juxta ejus principia, homini innocenti, seu peccato originali experti, gratia & visio, ac fructio Dei debentur, debito orto ex ipso jure naturæ, exigentis ab intrinseco hunc finem, & media ad ejus affectionem necessaria, & non solum debito orto ex sola Dei sapientia, vel aliqua congruitate.

Secundò falsum est quod ait, gratiæ propriè dictæ tantum repugnare debitum ortum ex opere creaturæ, subindeq; non desinere esse, ac verè dici propriè dictam gratiam, etsi naturæ ipsi debeatur, dum modo non præcesserit aliquid opus propter quod illi debita sit. Hoc, inquam, falsum est, quia ut ostendimus in Tractatu de gratia, nomine gratiæ propriè sumptæ, & prout à natura distinguitur, intelligunt Scriptura, Patres, & Concilia, donum gratuitum naturæ superadditum, superans illius debitum & exigentiam, non verò id tantum quod non debetur operibus nostris; aliàs liberum arbitrium, & facultates omnes tum corporis, tum animi, essent gratia propriè dictæ: nullum enim opus feceramus antequam essemus, propter quod nobis hæc deberentur: quod tamen absurdissimum est ut patet ex Augustino Epist. 95. ubi tum ipse, tum alii Patres Africani, reprehendunt Pelagiū, quòd ad vitandam condemnationem in Concilio Palæstino abusus esset nomine gratiæ, eo nomine intelligens liberum arbitrium nobis collatum in ipsa creatione, quod sufficere volebat ad vitandum peccatum, & bene operandum; quodque gratiam idè esse intelligebat, quia gratis à Deo collatum est, quippe qui gratis nos creavit, & liberum arbitrium, aliæque dona gratis nobis contulit.

Tertio exemplum quod adducit Janenius de gratia sufficienti, non est ad rem: idè enim gratia sufficiens, quamvis aliquo modo debita creaturæ rationali, est gratia propriè dictæ, quia non est ei debita absolutè, sed supposita ejus e-

levatione & ordinatione in finem supernaturalem, quæ ipsi indebita est, & Deo planè libera, ita ut ab illa abstinere potuerit. At verò juxta Janfenium elevatio ipsa ad ordinem supernaturalem est debita naturæ innocenti, ita ut Deus ab illa abstinere non potuerit, nisi in pœnam peccati; nec per consequens natura innocens, & peccati originalis expertus, creari sine gratia & charitate, aliisque mediis & auxiliis, ad finis supernaturalis affectationem necessariis.

§. III.

Secunda conclusio stabilitur.

16 Dico secundò, de potentia Dei ordinaria, providente singulis rebus juxta id quod naturaliter exigunt, potuit homo, etiam ante lapsum Adami, creari in statu naturæ puræ quoad dona integritatis & immortalitatis, sive cum inclinatione efficiendi & rebelli partis sensitivæ adversus rationem, & cum necessitate moriendi. Ita expresse docet S. Thomas in 2. dist. 31. quæst. 1. art. 2. ad 3. his verbis: *Poteras Deus à principio, quando hominem condidit, etiam alium hominem ex limo terra formare, quem in conditione suæ naturæ relinqueret, ut scilicet mortalis & passibilis esset. & pugnam concupiscentiæ ad rationem sentiens; in quo nihil naturæ humanæ derogaretur, quia hoc ex principio naturæ consequitur. Non tamen iste defectus in eo rationem culpæ aut pœnæ habuisset, quia non per voluntatem iste defectus causatus esset. Quo nihil clarius & expressius ad evertendam totam doctrinam Janfenii, & stabilendam nostram sententiam, dici potest. Item quodlib. 1. art. 8. ait: *Possibile fuit Deo ut hominem faceret in puris naturalibus.**

17 Hanc assertionem Bellarminus, Suarez & Anti-Janfenius ex eo probant, quòd contraria [inquit] sententia sit à Pio V. in Bulla contra Michaëlem Baiam reprobata. Verùm licet inter damnatos Baij articulos, 26. sic habeat: *Integritas prima creationis, non fuit indebita naturæ humanæ exaltatio, sed naturalis eius conditio. Et 52. Deus non potuisset ab initio creare hominem, qualis nunc nascitur.* Inde tamen concludi non potest efficaciter, opinio hęc quæ impossibilitatem statûs naturæ puræ, præcisè quantum ad donum integritatis astruit, in hac Bulla fuisse damnatam; sed tantùm aliam, quæ præterea negat sine gratia sanctificante, quæ absolute justum & rectum constituit, hominẽ condidit Deo potuisse. Hoc enim, ut rectè observat Estius, intentum erat Baij in citatis articulis, ita ut 26. intelligeretur ab eo de integritate, ut cõprehendit gratiam habitualemente absolute justificantem, & 52. de homine nascente modo cum privatione talis gratiæ. Unde per hanc Bullam, nulla quidem cadit censura in opinionem Estii: sed eam Janfenius & Henricus nullatenus evadere possunt; cum asserant hominem ante peccatũ non potuisse produci sine gratia sanctificante, & immortalitatis dono: hæc enim doctrina expresse in Bulla proscribitur; ut articulo præcedenti quoad gratiam sanctificantem ostendimus: quantum verò ad immortalitatis donum, patet ex art. 74. Baij, qui sic habet: *Immortalitas primi hominis non erat gratiæ beneficium, sed naturalis conditio.*

18 Potest insuper suaderi conclusio ex Augustino, cujus auctoritati potissimum confidit Janfenius. In primis enim S. Doctor 1. 4. contra Julian. c. 17 loquens de primo homine ante peccatum, sic

A ait: *Gratia quippe Dei ibi magna erat, ubi terrenum & animale corpus, bestialem libidinem (hoc est, ut exponit etiam Janfenius, concupiscentiam efficiẽnem) non habebat. Quia ergo vestitus gratia non habebat in nudo corpore quod puderet, spoliatus gratia sensu quod operire deberet. Certè si gratia magna fuit, quòd primus homo ante peccatum, bestialem libidinem, sive concupiscentiam efficiẽnem non haberet, indebita erat naturæ hominis illius defectus carentia, atque ad eò cum tali vitio naturæ suæ creari potuit, etiam antecederet ad peccatum.*

B Neque potest dici quòd Augustinus sumat ibi 19 nomen gratiæ pro dono gratiosè collato, licet naturaliter debito, eo sensu quo Concilium Constantinopolitanum sextum utitur nomine gratiæ, quando a cõtione 11. definit Angelos esse per gratiam immortales. Non valet, inquam, ista responsio: quia licet hanc gratiæ acceptionem interdum approbet D. Augustinus, loco tamen citato sic eam usurpare non potuit; aliàs enim talis addidisset, hominem hæc gratia spoliatum fuisse; cum sit certissimum in communi doctrina Patrum, hominem, sicut & Angelum non fuisse spoliatum, ratione peccati, donis sibi naturaliter debitis, sed tantùm indebitis.

C Secundò idem Augustinus lib. 2. de Genesi ad lit. c. 15. sic habet: *Potest non mori præstatur Adamo de ligno vitæ, non de constitutione naturæ.* Quibus verbis aperte docet etiam donum immortalitatis non fuisse homini innocenti naturaliter debitum, sed gratuitò & liberaliter concessum; subindeque sine illo potuisse creari. Unde ibidẽ subdit: *Mortalis ergo erat conditio corporis animalis: immortalis autem beneficium conditorũ.* Et 1. 14. de civit. c. 20. loquens de immortalitate primorum parentum: *Hic statum (inquit) eus de ligno vitæ quod erat in medio Paradisi, mirabili Dei gratia præstatur.*

D Tertiò idem S. Doctor 1. 3. de libero arbit. ca. 20. præcipuum Janfenii fundamentum manifestè convellit, ait enim: *Quamvis ignorantia & difficultas (id est rebelli appetitûs difficultè obediẽtis rationi) essent hominis primordia naturalia, nec sic culpandus sed laudandus Deus esset, qui talem hominem condidisset. Quibus verbis aperte docet, non esse contra justitiam vel sapientiam Dei, si in homine, nullius peccati reo, esset ab ortu ejus appetitus sensitivus rebellis rationi; subindeque divina justitiæ aut sapientiæ non repugnare, quòd hominem innocentem, & nullius peccati reum, sine dono integritatis creet.*

E Nec valet quòd ad tam expressum & manifestum testimonium respondet Janfenius, nempe Augustinum illud scripsisse dum contra Manichæos disputaret, & ante quam orta esset hæresis Pelagii; & contrarium docuisse Epist. 28. ad Hieronymum. Non valet, inquam, nam præterquam quòd nihil habet Augustinus in illa Epistola contrarium, ut legenti constabit, cap. 9. lib. 1. retractationum (quem longè post disputationes ipsius contra Pelagium, & Epistolam ad Hieronymum scripsit) repetit in terminali quodlib. 3. de libero arbitrio dixerat, illud quæ approbat. Item in libro de bono perseverantia, qui est ultimus, vel unus ex ultimis ejus libris, eandem sententiam iterum refert & laudat, ut infra patebit. Unde quidam Recentior rectè observat. Janfenium, qui ceteros Ecclesiæ Doctores contemnere videtur, & unum Augustinum revereri, ipsam mentem facere primò errantem in libro de libero arbitrio, secundò aliquatenus emendatam in Epist.